

CAMPANET

publicació de l'O.C.B. ✦

MARC- ABRIL 1983 Nº7

IRREGULARITATS:

CAMI VELL

de

POLLENÇA

conversa

amb

GUILLEM

MACA

CAMPANET

REVISTA BIMENSUAL
Publicació de L'OCC
Campanet (Mallorca)

COORDINADOR

Joan Pons Pol

EQUIP REDACCIÓ

Joan Buades

Joan Pons

Miquel Vives

ADMINISTRACIÓ

Pere March

PUBLICITAT

Joan Buades.

IMPRIMEIX

DIPOSIT LEGAL:

P.M. 659/1982

Preu: 75 pts.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

NOTA DE LA REVISTA

La revista Campanet des de la seva aparició ha pretès esser un mitjà al servei de tots els campaneters. Per això les planes de "Campanet" han estat sempre obertes a les opinions de tots els qui volguessin opinar o els articles d'aquells que volguessin escriure sobre qualsevol tema. Només posam dues condicions als nostres col.laboradors: el respecte a la convivència democràtica i l'ús de la llengua dels mallorquins. Ara bé, la veritat és que la pretenció d'esser una tribuna emprada per tothom ha estat frustrada: sabem que hi ha campaneters que saben escriure i que tenen coses a dir, i nue fins ara s'han desentés de la revista Campanet. Desde d'aquí, feim una crida a tots aquells que voldríem tenir com a col.laboradors perquè ens ajudin a millorar-la.

REVISTA CAMPANET

SUMARI

Portada.....pag. 1	Agenda de la Vila.....pag 12
Nota de la revista.....pag. 2	Conversa amb.....
Editorial....." 3Guillem Maca..... " 13,15.
Informació municipal.... ' 4	Crònica de l'hivern..... " 16.
El "Camí vell de Pollença." 5-6	Comic..... " 17
Usem be la nostra llengua." 7-8	Informació general..... " 18.
Els Goigs..... " 9-10	

**Sempre més i millor
per promoure
la nostra vertadera cultura**

EDITORIAL.

No hi ha dubte que - més que les eleccions Municipals - aquests darrers dies, als campaneters, que vertaderament estimam i defensam els interessos del poble per damunt dels particulars, el que ens ha preocupat més és l'asfaltat del "Camí Vell de Pollença". I simplement perquè es veu clarament que la realització d'aquest projecte no s'està duent a terme, així com els plànols indicaven. No ens fiam de les paraules i és hora ja que els fets demostrin què es pensa fer. No es pot consentir, ni esperar que l'obra estigui finalitzada per després dir que està mal feta, que això no es pot acceptar. Tots sabem que l'Ajuntament actual, ha hagut d'acceptar, obres mal realitzades, com la instal·lació de l'aigua potable, per nos d'una serie de becaades, dels anteriors consistoris. També cal recordar, que l'asfalt del camins veïnals -com el d'Ullaró - encara no estan en les condicions que li pertocuen i continuen mal arreglats, sense les corresponents "cunetes" i la netege de les finques. No és gens intel·ligent amb aquestes precedents deixar que s'acabi l'obra per després protestar. Com deim en bon mallorquí.: "Quant una cosa està feta és difícil que la moguin". Creim que una cosa per l'estil hagués succeït si el nostre Batle actual abans de diexar la batlia, no hagués deixat ben fermat tal assumpte. Ens agradaria dir-vos a tots aquells als que confrontau al "camí Vell de Pollença" i als campaneters que al darrer plenari es plantejà aquest tema.

I en aquest sentit dubtam si tots els partits velftics que seran representats al proper Ajuntament defensaran el control de la correcta realització de les obres, sense deixarse enganar per una política de fets consumats.

informació

MUNICIPAL

Els plenaris de l'Ajuntament segueixen la mateixa tònica de fa uns mesos. Les eleccions locals, molt poc han animat els nostres plenaris, i els regidors deixen la discussió dels problemes pels qui vendran darrera. Tot perquè no volen influir els qui els substituiran a partir del 8 M. Molt alerta a l'hora de prendre algunes decisions pareix que van sobretot quan afecta a l'economia de les arques municipals. Han expressat que volen deixar els comptes clars.

APROVACIO DE LES BASES DE LA POLICIA MUNICIPAL

El Ple del darrer dia del mes de Febrer - en el qual figuraven molt pocs punts - s'allargà més del que s'esperava. La lectura de les bases per cobrir una plaça de Policia Municipal ens demostra s'exigeix molt.

Una factura de 20.900 pts de l'arranjament d'unes persianes del centre escolar. Cal matisar que solsment corresponen a una aula, i moltes altres han de manester esser arreglades. Per tal motiu, se va designar a dos regidors per comprovar com havian quedat, en vistes a posar les altres en condicions.

PETICIO DE SUBVENCIO CENTRE ESCOLAR

Fora dels punts de l'ordre del dia, el batle va comunicar, que el Col·legi Públic de Campanet, havia fet una petició, per realitzar una sèrie de treballs sobre temes i aspectes de la Vila, com agricultura, toponímia, noms de les possessions, així com els noms dels carrers. Deu mil pessetes va ser la quantitat acordada, per dur a terme els treballs, que una vegada realitzats passaran a la biblioteca. S'aprofità l'ocasió per designar a Guillem Vives com a representant de l'Ajuntament a la Junta econòmica del grup escolar.

Un regidor va expressar la decisió que el projecte del "Camí Vell de Pollença fos a l'Ajuntament per poder comprovar les anomalies que es poguessin produir. El Batle informà que els inspectors corresponents ja n'havien trobades.

Joan Pons.

"EL CAMI VELL DE POLLENÇA"

La polèmica i els fets poden esser escandalosos segons el que marca el projecte de l'asfaltat del "Camí Vell de Pollença" i el que pareix que es realitza i de la manera que es fa fins ara. Se senten moltes queixes per part de s veïns -protestes a nivell particular- fins al punt que l'Ajuntament impulsat per aquest ha intentat reclamar els plànols de I.R.Y.D.A. perquè es pogués comprovar la correcta realització, es a dir que els propietaris de les finques els interessa controlar en certa manera l'obra.

Si feim un poc d'història fa ja més de quatre anys que es parlava de l'asfaltat del "Camí Vell de Pollença". Avui passat un temps mes que prudencial- encara no es acabat. S'ha de dir - a peu d'entrada - que moltes han estat les dificultats que s'han trobat i moltes serien les escandaloses traves que s'han possat - desde que en Pere Vilanova és batle - a què aquest camí s'asfaltà. Creim que és imprudent anomenar-les, -no

obstant volem dir-vos que l'actual Batle, ha hagut de lluitar molt contra institucions per dur-lo a terme. Depessant-se la subasta més d'una vegada. Ara després de més d'un any d'estar subbastat i adjudicat- continuen aturades les obres. Al Plenari de deçembre 1 de 1981, el batle informa que la adjudicació de l'asfalt de l'obra havia tocat a L'empresa de Joan Siquier per un valor aproximat de 30 milions de pessetes. Hi ha hagut altres empresaris de carreteres que han dit que aquest projecte s'hagués pogut dur a terme amb una inferior quantitat de doblers.

Les obres començaren a principis d'abril del 82 amb l'exemplament i adecentament del camí, fent-hi feina, construint algunes parets i tallant alguns esbarzers. Aquests inici feia pensar que molt aviat l'obra estaria acabada i que circular per aquests quatre Km. seria com fer-ho per una "autopista". Però a hores d'ara la realitat es ben un altre: alguns troços s'han millorat, altres estan ocupats per algunes camionades de grava, obstaculitzen el pas.

El ple del mes de Febrer, va demanar-se que el projecte figuràs a l'Ajuntament per por de les irregularitats que es poguessin produir. El Batle va adelantar que els Inspectors corresponents n'havien trobades algunes i que mantendrien un contacte amb el contractista. Molts han estat els comentaris que han correputs i la bona voluntat d'en Pere Vilanova per clarificar aquest assumpte va fer que intentàs aconseguir el projecte de I.R.I.D.A. i el diumenge - dia 27 de Març - a una reunió informativa a l'Ajuntament va exposar les passes que havia fet. En primer lloc digué que havia mantengut una conversació amb el Sr. Vivancos, responsable del IRYDA a les Balears, perquè visitàs les obres i en comprovàs la situació- cosa que va fer - arribant a un acord de paraula, afirmant que aquestes serian solventades i aconseguirien realitzar-se altres millo-

res al camí. Fins aquí no va sorgir cap problema per part dels responsables del IRYDA:, però quan el nostre Batle , li va demanar el projecte la cosa va canviar, i el Sr. Vivancos , manifestà " si era que no se fiaven ". El batle respongué que sí , però els veïns volien veure el projecte. No li satisfecia massa aquesta exigència en nom de Camoanet i no consentia massa a haver de mostra el projecte. PERQUE DE VIA ESSER ?

Fa mal saber la resposta però en definitiva va dir que tot quant havia oferit a l'anterior conversa quedava anul·lat.

Durant la Setmana Santa el tema ha quedat aturat, però creim que aquesta mateixa setmana es continuarà clarificant aquesta problemàtica del "Camí Vell de Pollença " i s'establirà un contacte sobre el terreny entre els veïnats i els responsables del IRYDA.

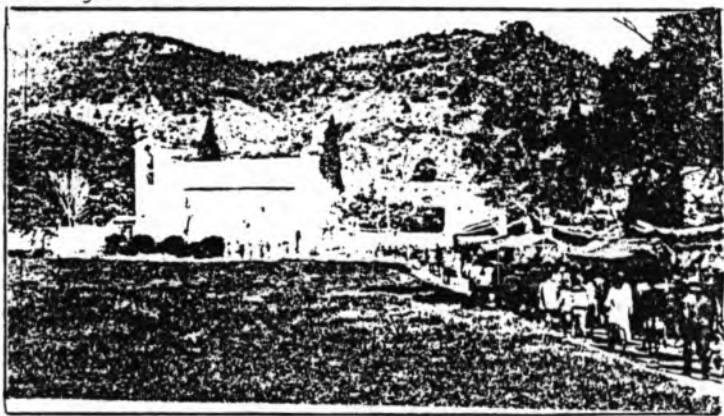
De no realitzar-se les obres així com pertoca el poble pot perdre molt i la quantitat de milions que tocava invertir és grossa.

Joan Pons.

ROMERIA DE SANT MIQUEL

El dimarts 5 d'abril molts de Camoaneters - com vos demostra la fotografia ens trobarem als voltans de l'oratori de Sant Miquel per fer un any més la festa més esperada i que conté en si els arrels d'un poble. El dia estava acompanyat per un sol esplèndid i varem poder contemplar la recent reforma de la teulada duita a terme per Ministeri de Cultura. Si bé no poguerem disfrutar de l'il·luminació elèctrica - Iniciativa del P. Jaume Puigserver - i que el projecte ja està a punt de finalitzar-se després encara d'haver hagut de superar algunes dificultats.

La festa ens portarà una novetat: Tot es realitzava - per una decisió de l'Ajuntament- vora l'Oratori, les avallaneres, els balls, el passeig... era prop de l'Oratori i així es desplaçava i s'abandonava l'esplanada de ses coves. El poble va acceptar i va rebre molt bé aquest canvi, segons els comentaris favorables que sentirem, i esperem que a partir d'ara cada any es faci així, tot recuperant la unitat i el sentit originari de la festa.

* USEM BE LA NOSTRA LLENGUA.*

L'ESTATUT D'AUTONOMIA I LA QUESTIÓ DE LA LLENGUA

El passat dia 1 de març fou publicat en el BOE el text de l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears. Era l'acabament d'un llarg camí sembrat de confusions i petites misèries: feia ja més de tres anys que els pobles illencs havien iniciat el procés polític previst a la Constitució Espanyola per accedir a l'autogovern. La veritat és que la conquesta del nostre Estatut ---el penúltim aprovat pel Parlament de Madrid--- ha evidenciat que la immensa majoria dels ciutadans illencs és indiferent al destí històric de la seva terra. La classe política que ha representat parlamentàriament a les Illes Balears també ha estat poc exigent, tan poc com els ciutadans que els havien elegit.

Però, ara no és ja l'hora de les queixes. És arribada l'hora de començar a construir el futur de les Balears utilitzant l'Estatut com a una eina que, sibé ofereix unes possibilitats limitades, dóna als mallorquins el dret a poder prendre decisions sobre una bona part de les qüestions que els afecten. Tots els mallorquins, al marge que es sentin o no identificats amb el partit governant, haurien d'esser solidaris amb les institucions autonòmiques i amb la seva tasca de construcció de l'autogovern.

I no hi ha dubte que només en podrem esser solidaris ---des de la conformitat o la discrepància--- si coneixem el contingut de l'Estatut i entenem el funcionament de les institucions de la nostra Comunitat Autònoma.

Convençut de la conveniència de divulgar l'Estatut, en aquest article he volgut comentar l'article bàsic dels que es refereixen a la qüestió de la llengua de la Comunitat Autònoma. Simplement oferesc la reproducció textual de l'article i hi afegesc un comentari.

Article tercer:

"LA LLENGUA CATALANA, PRÒPIA DE LES ILLES BALEARS, TENDRÀ, JUNTAMENT AMB LA CASTELLANA, EL CARÀCTER D'IDIOMA OFICIAL. TOTS TENEN EL DRET DE CONÈIXER-LA I D'USAR-LA I NINGÚ NO PODRÀ ESSER DISCRIMINAT PER CAUSA DE L'IDIOMA".

El primer aspecte positiu d'aquest article és que anomena el nostre idioma pel seu únic nom científic: llengua catalana. És d'esperar que a partir d'ara tothom acceptarà aquesta denominació, l'única reconeguda per la Universitat, pels filòlegs més prestigiosos i, des d'ara, pel primer text legal que afecta als mallorquins.

La declaració del català com a llengua pròpia de les Balears indica que ha d'esser considerada l'única llengua originària del nos-

tre territori i, en conseqüència, pot reivindicar a determinats nivells una posició preeminent. D'altra banda, tenint en compte la situació de desigualtat en què es troba actualment la nostra llengua respecte a la castellana, és obligat que el català sigui objecte a les Illes Balears d'un tractament de favor si es vol que les dues llengües oficials assoleixin en el futur una posició d'igualtat. Les desigualtats entre dos idiomes només poden desaparèixer si se'ls dona un tractament desigual, evidentment a favor de la llengua que es troba discriminada.

El fet de reconèixer als ciutadans illencs el dret a conèixer i a usar la llengua catalana significa, entre d'altres coses, que els poders públics estan obligats a assegurar, a través de l'escola i altres mitjans, que els mallorquins podrem realitzar un aprenentatge complet i perfecte de la nostra llengua i que, a més a més, la podrem utilitzar per a comunicar-nos amb l'administració, a l'escola, a les empreses, en les relacions comercials,... Igualment, d'acord amb la lletra de l'Estatut, els poders públics de les Balears han de satisfer obligatòriament a aquells mallorquins que vulguin exercir el seu dret a usar receptivament la seva llengua pròpia. Així, els poders públics hauran de fer possible que a les nostres illes es pugui veure i escoltar televisió, cinema i ràdio en català i, també, que es pugui llegir premsa periòdica escrita en la nostra llengua pròpia.

Així mateix, per a poder exercir el nostre dret a usar el català és necessari que els castellanoparlants residents a l'illa el coneguin --l'estudïin-- i, al mateix temps, que els qui som catalanoparlants aprenuem el castellà perquè els castellanoparlants puguin exercir el seu dret a expressar-se en la seva llengua pròpia. En definitiva, que tothom usi en tots els àmbits privats i públics la seva llengua pròpia i conegui passivament l'altra. L'adopció de la llengua territorial de Mallorca com a pròpia pels castellanoparlants ha d'esser una decisió presa voluntàriament per aquests amb el fi d'integrar-se plenament en la nostra realitat col·lectiva i, amb aquest gest admirable, contribuir activament a la defensa i conservació de la identitat del nostre poble.

L'oficialitat del català que proclama l'Estatut i la seva igualtat amb el castellà exigeixen que en el camp de l'ensenyament s'incorpori l'estudi de la llengua i literatura catalanes a COU, que s'equipari en hores lectives amb el castellà als tres cursos de BUP i que s'empri com a llengua vehicular a l'escola, a la meitat, almenys, de les matèries docents.

damià pons i pons

ELS GOIGS

Si qualcú s'ha mantingut fidel - sense haver-ne de fer ~~de~~cleracions espectaculars d'adhesió- a la pròpia cultura, ha estat la gent senzilla, de poble, que de tota la vida ha xerrat, viscut, treballat i cantat en català. Del segle XII ençà s'allarga una línia contínua que ha permès la subsistència de la nostra llengua per sobre dels succeïts polítics i les veleïtats i venudes dels intel·lectuals i literats a les modes fugisseres.

Quan els "quintos" surten a cantar els goigs de Pasqua no fan sinó recollir l'antorxa de moltes generacions que els han precedit, i afirmen la nostra manera de ser i viure al món, de celebrar una festa.

La nostra gent sempre ha estat disposada al cant. Ja ho deia un trobador del XIII, quan afirmava que a les nostres contrades: "totes gent, cristianes, jasievas e sarazines, emperadors, princeps, rei, duc, conte, vesconte, valvasor, clerge, borgues, vilans, paucs, et grans, meton tot jorn lor entendiment en trobar et en chantar". I ja trobam el rei Pere el Cerimoniós dictava sentències de mort en vers, com una disputa de cançó de picat.

Però ens interessa parlar un poc de l'origen d'aquests goigs que cada any sentim pels carrers. I ens cal partir de l'edat mitja per assistir-ne al naixement. En aquests moments es produeix un canvi d'espiritualitat: sorgeixen noves ordes mendicants, i s'inicia un corrent de devoció popular -sempre dirigida per l'Església- cap a la Mare de Déu. El fruit en són els Gaudia Beatae Mariae Virginis, peces en llatí -vers o prosa- que parlen dels goigs de la Verge en la seva vida terrenal: Anunciació, Visitaació, Naixement de Jesús, Adoració dels Mags, etc. i a vegades dels celestials.

Aquestes peces llatines són traduïdes a les joves llengües romàniques, entre elles al català. Al XIV, ja trobam al Llibre Vermell de Montserrat -que recull les cançons dels pelegrins- una Ballada dels goigs de Dona en vulgar catalan a ball redon, una cançó a la Verge per esser, alhora, ballada pels pelegrins a la clastra del monestir. I això ja ens pot servir per dir-~~vos~~ que aquestes cançons religioses adopten, per tal de ser més populars, la forma d'un dels gèneres profans dels trobadors provençals: la dansa. El canvi és substituir l'estimada dels qui canta per la

Verge com objecte del poema. El primer en fer el canvi és el nostre rei Jaume II, qui escriví a Montpeller la primera dansa adreçada a la Verge.

Al XVI es passa a devocions més concretes, i entre elles destaca la preferència per la Verge del Roser. Es produïx, sobretot amb l'ajut de la impremta, el moment de plenitud i d'èxit d'aquestes cançons. S'escriuen per pa i per sal i es distribueixen a les esglésies, entre les confraries, a les ermites, serveixen ja per tot: com a devoció, com a propaganda política i com a diversió humorística. Podem assegurar que la cançó surt de l'església i s'estableix al carrer, entre la gent i la bulla. No ens podem resistir-nos a oferir-vos un exemple de goigs humorístics, gairebé irreverents. Fixau-vos en com aquests fidels es dirigeixen a Sant Salvi:

Oh Sant Salvi gloriós
ho sabem vostres devots
d'aquella rata-pinyada
que vos nià en els esclops.
La teniu ben recaptada,
més de trenta en féu de cria.

Nostra clausura és tan gran
que ho es pot aponderar
les noies fins a la celda
nos ensenyen de ballar
hasta la xinxirinxina.
Vulgueu-nos donar, Sant Salvi,
pa blanc i vi de marina.

I els goigs eren presents tant a les festes dels rics com a les dels pobres, a les celebracions litúrgiques més solemnes i a les disbauxes més disbaratades. Per la Crònica d'En Ramon Muntaner, sabem que a la celebració de les festes de Pasqua de 1327, a Saragossa -on era en aquells moments la Cort Reial- es cantaren molts de goigs.

Els nostres són una supervivència d'un costum més estès a tots e a molts de pobles de Mallorca i Menorca. Els estols de cantadors sortien a rreu el dilluns de Pasqua a cantar el Deixem lo dol mesclat amb cançonetes de "captar panades." I destriam perfectament en allò que canten els nostres "quintos" el que correspon al Deixem lo dol -a Campanet n'hem perdut el refrany que li dona nom- i allò que és més profà - i fixau-vos: no és escrit d'una forma tan culta- i fa al·lusió als ebsequis i les panades.

Escorcollant en estudis sobre la nostra poesia popular, he trobat el Deixem lo dol que es canta a algunes pobles de Menorca -Alaior, Maó-, amb una música festera com la nostra. Pot esser interessant la comparació entre els goigs de dues illes diferents i constatar que la semblança és absoluta i, per tant comú l'origen. També ens pot servir per aclarir alguns punts foscs que es troben a la lletra de la cançó. El refranys propi - a ca nostra perdut- és: "Deixem lo dol/cantarem amb alegria, /anirem donar/ los bons Pascos a Maria."

Els temes són els mateixos: L'Anunciació, el naixement de Jesús, la Resurrecció, l'Ascensió- que falta als de Campanet- i la vinguda de L'Esperit Sant. Una altra ocasió ja parlarem de la Visitatio Sepulchri, l'anada al Sepulcre de les tres Maries, que també és prou interessant.

EL "DEIXEM

LO DOL"

ALAIOR (menorca)

1. Sant Gabriel
com vos potà l'ambaixada
d'aquell Déu del Cel
del que n'éreu coronada,
humil ada,
dient: "Vat-m'aquí sirventa
i Déu contenta
per fer lo que ell vol.
2. A mitjanit
pariguéreu vos, Regina,
un Déu infinit
que nasqué dins l'establina,
i a mig lo dia
los àngels van cantant,
pau abundant,
la glòria d'un Déu sol.
3. Quan d'Orient
los tres Reis l'estrella veren
Dèu omnipotent
per adorar-lo vingueren;
un present li fareh
de mirra, encens i or;
lo beneit Senyor
lo coneix qualsevol.
4. Lo tercer jorn,
que Jesús ressuscità,
fet ja baró,
i de la mort triunfà,
als llimbs baixà
per lliurà'ns de Llucifer
ab lo seu poder,
que demostrar ser Ell sol.

CAMPANET (mallorca)

Sant Gabriel
portava l'ambaixada,
Reina del Cel
quedava coronada.
"Humil ada,
va-me't aquí sirventa".
Mare de Déu contesta:
"La glòria que Déu vol".

A mitjanit
paria la Regina;
Dèu infinit
és dins una establia.
Gran milloria
els àngels van cantant,
Mare de Déu fundant
la glòria que Déu vol.

Reis d'Orient
de lluny estrella veren,
a Déu omnipotent
adorar-lo vingueren,
i present liferen
de mirra, encens i or.
Viva lo Senyor !
Se'n puja un gran estol.

En el tercer
Jesús ressuscità,
homo i Déu
en el Cel se'n pujà
i devallà
per treure Llucifer.
Viva lo Senyor !
Se'n puja un gra estol.

5. Gran majestat
Jesús al cel se'n pujava,
i tot espantat
lo seu poble restava;
interrogava
per un àngel molt urgent,
"Qui és aquest", dient,
"que puja amb gran estol?"

6. Tot flamejant,
per a complir lo promès,
l'Esperit Sant
que a un àngel fou tramès,
gran foc encès
que crema llur coratge
d'un tal llenguatge
que cada u parla el que vol.

Foc foquejat
per còmplir lo promès,
l'Esperit Sant
en el Cel ha permès
gran foc encès.
Encenen los coratges,
lós mals llenguatges
inculpen tot quan vol.

Miquel Vives Mascaró

agenda de la vila.

NAIXEMENTS

- JOANA ANNA ALCOVER MARCH
Filla de Joan i Catalina
- ANTONIA BENNASSAR SAMPOL
Filla de Joan i Catalina.
- FRANCESC AGUILO CAPELLA
Fill de Francesc i Francesca

CASAMENTS

- . MAGDALENA SOLIVELLAS MAIRATA
I
ANGEL FERRAGUT MUÑOZ

DEFUNCIONS

- .FRANCISCA MORELL BENNASSAR
- .BECE AMENGUAL MAIRATA
- .FRANCESC BENNASSAR PERELLO
- .CATALINA RIBER CAMPINS
- .CATALINA REYNES REYNES
- .JOANA ANDREU SERRA
- .LLORENC MARROIG BENNASSAR

conversa amb

GUILLEM MACÀ

Vaig néixer en es carrer Major, es sis d'octubre del 1.910

Sa casa des meus pares era allà a on està ara es meu germà Sebastià. Teniem un cafè i, as mateix temps, mon pare feia espardenyas. Es meus pares no sabien lletra, en aquells temps eren pocs es qui en sabien.

Quan jo era petit, anava a escola amb D. Francisco a sa seva casa particular. Aquest senyor vivia as carrer de Sant Miquel. No, no vaig anar mai a s'escola pública però record que anava a jugar as pati de darrera, saps? a darrera La Sala. Tampoc record haver anat a ca ses monges. Va venir un professor de l'Institut de Ciutat, D. Damian del Pozo. Aquest bon senyor era catedràtic de l'Institut i de La Normal, ensenyava caligrafia. Sa seva dona, Manuela Arias, era mestre de s'escola pública de Campanet. Em sembla que era madrilenya. Es seu home venia tres dies a sa setmana -dijous, divendres i dissabte- i feia escola particular a Campanet. Ell va iniciar-nos per a estudiar Magisteri. També, Don Damià feia treballs amb ploma i tenia exposició permanent as Club, allà a on hi ha es cafè.

Jo, quan era petit, no pensava que es dia de demà seria mestre. Reialment jo volia ser comerciant. Bé, vaig estudiar a s'Institut de Ciutat i després vaig ingressar a La Normal per l'any 1.925. Vivia a una pensió des Carrer del Carme. Mos cobraven devers vint duros cada mes. De Campanet, en es meu temps, estudiaven de mestre en Miquel de Son Garreta i en Rafel Coves -es llarg-. En Miquel Buades Riber estudiava a Barcelona. Hi havia quatre cursos. Teniem un bon professor de matemàtiques, n'enyalar. De geografia, en Garcia Sanz. De física i ciències naturals, en Viró. Per aquell temps fèiem pràctiques a tercer i a quart durant tres o quatre setmanes as capvespre. Es director de s'escola de pràctiques era D. Miquel Pòrcel.

L'any 1.931 vaig fer feina a Moscarí com interí. Tenia vint anys quan vaig acabar Magisteri. Sí, vaig trobar feina tot d'una. Es inspectors eren

en Leal, en Sunyer i en Capó. Jo tenia en Leal. S'escola estava a sa part d'alt, anant cap a Selva. A devora hi havia sa fàbrica d'electricitat. Tenia devers quaranta-set al.lots. S'assumpte de ses interinitats va anar a la punyeta i ho vaig deixar córrer. Per això en Riber, en Miquel i jo decidirem muntar s'escola Decroly a Campanet. Li posarem aquest nom degut a sa fama que es pedagog Decroly tenia per aquell temps. Mos feren unes taules llargues i mos instal.larem a can palat, en es Cantó des Càrritx. No pagavem renda i a canvi teniem es fills de l'amo a escola. Sa cosa estava equi librada. Teniem una mitja de vint-i-cinc alumnes per professor entre nins i nines. Sí, es nins i ses nines anaven plegats. També teniem alumnes as vespres. Es alumnes en aquell temps eren molt respectuosos amb es mestres i no hi havia problemes de disciplina.

Només record es cas d'un alumne que volia fer lo que li venia en gana.

Sí, es ben segur que es poble mos identificava com esquerrans ja que en Miquel de Son Garreta i jo mateix erem militants del Partit Esquerra Republicana Balear. Mos reuníem allà a on és ara sa cotxeria den curt, a Sa Plaça Major. Aquests baixos eren de n'Arnau costitxer, tenia un café a baix i nol-tres li llogarem es pis i aquí teníem es nostre local. Igual que passa ara, com tu dius, sa majoria erem gent de lletres. De sempre, s'esquerra ha estat identificada amb gent intel·lectual. Només te diré que s'inspector Capó va estar a sa presó, en Sunyer també, a s'inspector Leal i as mestre campaneter Jaume Canals Payeres els mataren, es professor Olmos també fou mort, en Vinyes -que tu dius- de pedagogia, també el foteren en es sentit de que no podia fer classe. Dins La Normal, s'escola de mestres, també hi havia en Garcia del Pozo que va rebre. I molts més.

Què varen fer amb mi ? Primer em varen dur a sa presó, devora es caputxins, després al lazzaretto des Port de Sóller, que estava pujant cap a sa cova den Muleta. Hi vaig estar dos anys. Es vint-i-u de desembre del 38 mos dugueren cap Albercuix (Pollença), fins es mes de juliol del 39. Per l'agost del 39 me dugueren cap Illetes i aquí me varen obrir un expedient de consell de guerra i, pensa't, no frisaven mai. Vaig tenir un advocat defensor, un capità, un tal Vich que després, segons vaig sebre, se va pegar un tir. Record que es capità defensor deia: "nada de suposiciones o afirman o niegan". Aquest Vich dins s'exèrcit era famós. Es acusadors varen ser l'amo'n Tomàs comte (es vell) que era gruixadet i baix, un mestre de Sa Pobla que li deien en Mascaró i també son pare. I un altre, en Pere de s'oli. Què deien ? home ! que era comunista, que era sa repartidora, etc.

A l'any quaranta, després de sortir des "hotels", es nou d'abril, i, com que no me deixaven fer de mestre, vaig entrar a una empresa. Se deia "Manufactura General del Caucho". Vaig estar-hi vint anys. A on estava situada ? Estava situada allà a on hi ha sa clínica Planes, devora es Passeig Mallorca. Fèiem guants de goma, gorres de dutxa i altres coses. Allà més que res havies

de tenir un poc de gust per fer sa feina. No se tractava d'aixecar quilos i fer massa esforç físic sinó d'aixecar es motles i no rompre'ls. Vaig començar de peó -nou pessetes i mitja-, més endavant de llister de personal passava llista, fins a arribar a personal de s'administració i a cap de compres. Ara estic molt orgullós d'haver estat allà. Tot això era des Crèdit Balear.

Jo sabia que tots es mestres se retiraven de fer escola perquè lo que guanyaven no bastava ni per a menjar. Per això hi havia una baixa tan grossa que varen convocar ex-combatents i cursillistes del 36. Però els qui eren cursillistes del 36 hi havíem de dur sa camia neta, blanca, perquè si la duies tacada ... Sa camia blava no tenia cap pega. De totes formes mos aprovaren a tots o, millor dit, es qui mos vam poder presentar vam obtenir plaça. A altres no els deixaren ni presentar-se, és es cas den Miquel de Son Garreta. Era l'any 1959.

Vaig estar un any provisional a Son Ferriol, durant es curs 1960-61. As curs següent m'enviaren a Vallbona de les monges -Lleïda-. Tenia vint-i-nou alumnes. Guanyava 1200 pessetes i sa pensió me costava

1.500 pessetes. Ja te pots imaginar !

A Vallbona em va passar una de bona. Era en motiu del domun , se va fer una festa per recollir doblers per as negrets. Jo, quan vaig veure allò, em vaig anar as camp i vaig plorar. Sa primera que em va veure va ser sa dona des secretari, Dona Carme, Quan em va demanar que me passava, jo li vaig dir: a mi lo que me passa és que noltres som es negrets, aquí no hi ha un duro per fer sa neteja de s'escola, ve un mestre per fer feina i no guanya per a menjar -no parlem ja per vestir-se, etc.-, Vostè que té tres fills a s'escola i ha de consentir que estiguin dins una soll !, no han tingut doblers per a posar en condicions s'escola ?

Me vaig llegir es periòdics i totes ses convocatòries des papers de sa Delegació d'Educació i vaig tenir sort perquè hi havia gent que necessitava es certificat d'estudis. Era gent que tenia més de catorze anys i els vaig preparar es vespres. Els vaig dur a examinar-se i aprovaren tots. També vaig tenir alumnes que venien de dia amb ja a s'escola, els feia repàs. Tot això me permetia sobreviure.

Només hi vaig estar un any. Me record que quan vaig arribar, vaig conèixer es rector i me va dir: "ha de parlar en mallorquí, que a mi m'agrada molt sa vostra manera de parlar es català". Mos enteníem perfectament ja que xerravem sa mateixa llengua. Además des rector, em vaig fer amic des metge. Entre noltres sempre xerravem en català. Al curs 62-63 ja vaig estar a Mallorca, provisional al col.llegi Jaume I de Ciutat. I, al curs següent vaig passar a ses prefabricades de Verge de Lluc, aquí durant tres cursos. Es darrer destí fou es col.llegi de Santa Isabel, quinze anys i sempre vaig tenir alumnes de quint, o sia nins de 10-11 anys. Jo no som partidari de s'escola privada, sempre he volgut estar a s'escola pública.

(Conversa gravada per Jaume Ordines el disset de març del 1.983)

VENDA DE FONES

CARRER BERNAT SALAS
Nº 2 (CAMP DIEGO)

Bar Sol

VARIATS
XOCOLATA
AMB
ENSAIMADES

SUBSCRIBIU VOS

A LA REVISTA

CAMPANET

ATENCIO LECTORS

EL PROPER Nº

ESPECIAL ELECCIONS

MUNICIPALS

CRÒNICA DE L'HIVERN

Si hem de cercar alguns fets noticiables que hagin succeït en els dos primers mesos d'aquest any a Campanet, sense cap dubte, tenim que parlar de el que es va constituir, en el seu moment, en un dels temes de comentari més comuns a les tertúlies dels campaneters. Ens estam referint, a l'elevada mortalitat i a la forta epidèmia de grip. Les dues coses suposaren la nota negativa d'un hivern que haurà passat entre noltres, duent, a més d'això, una nevada i poquíssima aigua.

Feia més de cinquanta anys, que a dins el capítol de defuncions no se produïa una situació semblant en els mesos de gener i febrer. Concretament hi ha que remontar-nos a 1931 per trobar una xifra de desset morts, superior als quinze que s'han registrat ara. Aquesta proporció, -només inferior en dos difunts al total de 1982-, resulta completament desmesurada a dins l'evolució demogràfica actual del poble i per tant hi ha que plantejar-nos la existència d'una possible relació entre l'aparició de la grip i l'aument de la mortalitat.

Analitzant les causes de defunció per trobar la resposta de l'hipotètica vinculació hem comprovat que aquesta no existeix ja que no se donà el cas de cap persona morta a conseqüència de la grip, això si, degut a la seva acentuada edat a alguns dels difunts les va poder accelerar un procés que ja es considerava irreversible. Cal, doncs, afirmar, que l'epidèmia no ha anat lligada a la mortandad, únicament s'ha esdevengut la coincidència de les dues circumstàncies.

Enrere queda el temps en que la grip apareixia entre els factors bàsics de les crisis demogràfiques. La gent d'edat de Campanet deu recordar encara l'anomenat "any de la grip", és dir 1918, el qual amb 107 defuncions representa el de més alta mortalitat d'aquest segle. Malgrat això, també es donà el mateix cas que enguany, ja que els certificats de defunció només es refereixen a'uns nou casos de grip o derivats mentre que la vertadera malaltia que va fer estralls, especialment entre els més petits, durant els mesos d'estiu, fou la "disenteria amebiana", coneguda popularment pel nom de "Cabra".

JOAN BUADES CRESPI

ESTANC

I

PAPERERIA

MARIA GELABERT

**LLIBRES
I MATERIAL
ESCOLAR**

chamburcy

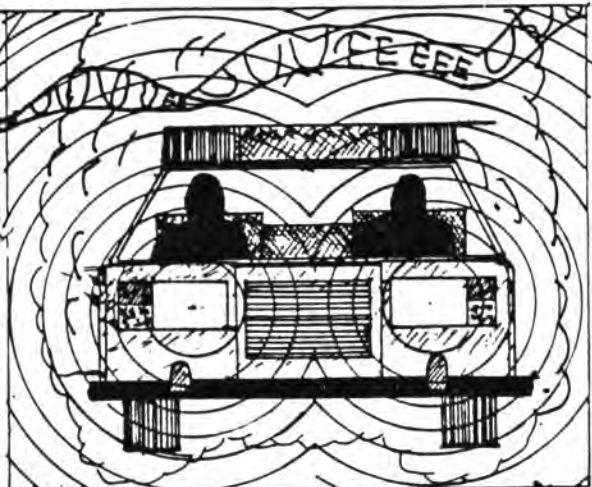
**yogur
natural**

GARANTIA NESTLÉ

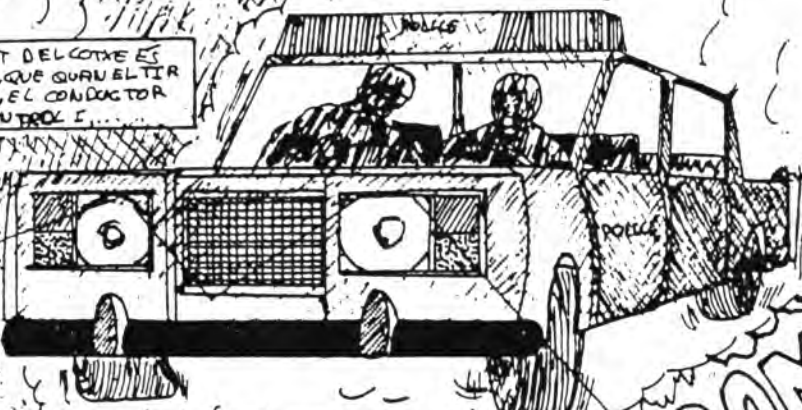
**CHAMBURCY ; el yogur dels
ESPORTISTES**

12'30 DE LA NIT.
LA PATRULLA DE
CARRETERA HA
VIST A UN SOSPITOS
QUE EN VEURE-LA
HA COMENÇAT A
CORER. ACTUANT
SEL APERIBUENTX.

LA VELOCITAT DEL COTXE ES
TAN GRASSA, QUE QUAN EL TIR
FER LA RODA, EL CONDUCTOR
PERD EL CONTROL I...

BOOM!

ALENTA! DANI!
HE HA UNA GRAN
ROCA! NAM CAP
A ELLA I...

DESPRES EL COTXE
EXPLOTA I ELL...

NO HE HA DUTE QUE
ELS HOMES SON
MORTS. ELL BAIXA DEL
CAVALL I SACOTA
AL COTXE.

BOOM!

QUI ES AQUEST HOME QUE
POT AGUNTAR UNA EXPLOSCIO
I SEGUER ANS VIDA? QUE HA
MORT JA A TRES HOMES?

-informació general.

De Campanet

FEBRER

- El dissabte 12 malgrat el fuet s'organitza, un ball de carnaval per part del Club esportiu Campanet.

- El dimarts dia 15-darrer dia-, els Quintos del 83 organitzen també un ball.

- El dissabte dia 19 comença a Campanet un curs prematrimonial, organitzat per l'arxiprestat de Lluc, i dirigit a totes aquelles parelles que pensen casar-se per l'Església Catòlica.

- El dissabte 26, assalten l'Apotegaria, durant la matinada.

- Acaban el mes de febrer dient que molts han estat els morts que hi ha haguts.

MARC

- Uns inspectors d'Hisenda fan acte de presència a algunes cases del poble, cosa que crea malestar, degut que inspeccionen les vivendes, sense mostrar els corresponents justificants.

- El dimarts dia 8, conferència de la tercera edat, a la Rectoria.

- Durant la setmana que va del 7 al 13, hi ha contactes per formar a Campanet un grup d'Unió Mallorquina. L'intent fracassa.

- També es recullen firmes per les cases contra l'avortament, per part de "Pro-vida".

- Dilluns dia 21 començen unes xerrades quaresmals a l'Església Parroquial, a càrrec de diferents Preveres de l'arxiprestat de Lluc.

El mateix dia 21 el P. Joan Arbona, tractà el tema "Els cristians a les primeres comunitats". El dimarts

22 el rector de Mancor D. Joan Pons va parlar sobre "Penitència: Sacrament de l'amor del Pare". I Mn. Antoni Camo, rector de Selva sobre

"Pasqua, Mort i Ressurrecció". Tal volta la més esperada era la que

es va fer el dilluns 28, a la que el P. Josep Angulo, provincial dels Franciscans, parlar de: "Com viure i celebrar la setmana Santa."

- El dijous 24, organitzat per "Pro-Vida" als locals de la Caixa, D. German Bello, defensà les postures contra l'avortament.

- El diumenge del Ram a les 7'30 del capvespre se surt de l'Església cap a el cantó de Cubet on es fa la beneïda de Rams amb aquest acte s'entra dins la setmana Santa on tendran lloc diferents actes propis d'aquest dies; com la commemoració del Sant Sopar, la Passió i Mort del Senyor i la Vetla Pasqual del dissabte Sant. El diumenge de Pasqua hi ha la trobada i la Missa Solemne.